

“Uşak Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 28.12.2018 tarihli 2018/4791 Esas sayılı iddianamesi ile sanıklar hakkında "Silahla Tehdit, Kasten Öldürmeye Teşebbüs, Kasten Öldürme" suçlarından cezalandırılmaları istemiyle kamu davası açılmış, mahkememizin 05.12.2019 tarihli kararı ile sanıkların kasten öldürme ve kasten öldürmeye teşebbüs suçlarından beraatlerine, sanıklar,'ın "Silahla Tehdit" suçundan cezalandırılmalarına, "Kasten Öldürmeye Teşebbüs ve Kasten Yaralama" suçları yönüyle hakkında dava açılmayan hakkında Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunulmasına karar verilmiş, İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 4. Ceza Dairesi'nin 03.07.2020 tarih ve 2020/1294 Esas, 2020/1334 Karar sayılı ilamı ile hakkında yapılan suç duyurusunun beklenip açılacak davanın dosyayla birleştirilmesi ve diğer eksiklikler yönüyle mahkememiz kararının bozulmasına karar verilmiş, mahkememizin 22.04.2021 tarih 2020/234 Esas, 2021/243 Karar sayılı ilamı ile suç duyurusu nedeniyle açılacak dosya konusunda Cumhuriyet Başsavcılığı'nın takdir yetkisinde olduğu, eldeki mevcut davanın bitirilmesine engel herhangi bir neden bulunmadığı gerekçeleriyle İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 4. Ceza Dairesi'nin kararındaki diğer eksiklikler giderilerek aynı yönde hüküm tesis edilmiştir. Hükmün istinaf edilmesi üzerine bu kez İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 4. Ceza Dairesi tarafından ... hakkındaki suç duyurusunun akıbetinin beklenerek soruşturmanın ardından açılacak dava bulunması halinde birleştirilmesi gerekirken bu yola gidilmemesi nedeniyle CMK 284/1 maddesindeki direnme yasağına aykırı olacak şekilde hüküm kurulduğu belirtilerek mahkememizin kararının bozulması yönünde 22.12.2021 tarih ve 2021/3057 Esas, 2021/3109 Karar sayılı hüküm tesis edilmiştir.

İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 4. Ceza Dairesi'nin CMK 284/1 maddesine aykırı olarak karar verilemeyeceği yönündeki hukuki görüşü ve bunun dayanağı olan CMK 284/1 maddesi açıkça Anayasa'ya aykırıdır. Şöyle ki: Anayasa'nın 2. maddesinde "Türkiye Cumhuriyeti'nin ... adalet anlayışı içinde ... sosyal bir hukuk devleti olduğu" şeklinde, Anayasa'nın 5. maddesinde "Devletin temel amaç ve görevlerinin kişinin temel hak ve hürriyetlerini korumak, ...adalet ilkeleriyle bağdaşmayan engelleri kaldırmak" şeklinde , Anayasa'nın 9. maddesinde "yargı yetkisinin Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılacağı" yönünde, Anayasa'nın 10. maddesinde "herkesin kanun önünde eşit olduğu" yönünde, Anayasa'nın 36.maddesinde "Herkes meşru vasıta yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı ve ya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir" yönünde, Anayasa'nın 138/2 maddesinde "Hiç bir organ, makam veya kişi yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez ...tavsiye ve telkinde bulunamaz" şeklinde, Anayasa'nın 141. maddesinde "Bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır, davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması yargının görevidir" şeklinde düzenlemeler bulunduğu belirtilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemeleri sonradan kurulmuş ilk derece mahkemelerin üstünde gerektiğinde duruşmayı açarak yargılamayı yapan, gerektiğinde dosyayı bozarak ilk derece mahkemesine göndermekle görevli ve yetkili kılınmıştır. Gerek ilk derece mahkemelerinin, gerek istinaf mahkemelerinin amacı maddi hakikatin ortaya çıkartılmasını sağlamak, adaleti tecelli ettirmek, yasal mevzuat çerçevesinde en kısa sürede hukuka uygun bir şekilde karar verilmesini sağlamaktır. Bölge Adliye Mahkemesinin kararına direnilemeyeceği yönündeki düzenleme Anayasa'nın yukarıda belirtilen maddelerine ve adil yargılanma hakkına aykırıdır. Başvuruya konu dosyadaki olayda 09.02.2017 tarihinde gerçekleşen bir öldürme, tehdit ve kasten yaralama eylemleri söz konusudur. Mahkememizce aynı konuda iki kez hüküm verilmesine rağmen mahkeme zorlanmak suretiyle dava dışı hakkında dava açılarak açılan bu dava ile birleştirilerek karar verilmesi istenilmektedir. Neden bu yola tevessül

edilmediği mahkememiz kararlarında açıkça ifade edilmiştir. Anayasa Mahkemesi'ne son zamanlarda davanın uzun sürmesi nedeniyle tazminat istemlerinde bulunduğu, bunun hak kaybı oluşturduğu, Anayasa Mahkemesi'nin bu konuda uzun yargılamalar nedeniyle tazminata hükmettiği bilinmektedir. Mahkemelerin asıl amacı önüne gelen dosyayı ve olayı çözmek, hukuka uygun bir şekilde karar vermek, eğer başka bir suçun işlendiği yönünde dosyaya yansıyan bir delil bulunması halinde bununla ilgili olarak ihbarda bulunmaktır. Mahkememiz tarafından bu yerine getirilmiştir. Buna rağmen her defasında aynı gerekçeyle dosyanın iade edilmesi, adil yargılanma hakkına, mahkemelerin bağımsızlığına ve tarafsızlığına, adalet ve eşitlik ilkelerine, hukuk devletinin amaçlarına aykırıdır. Bölge Adliye Mahkemeleri'nin iş yoğunluğu nedeniyle duruşma açmamak için farklı yöntemler geliştirdikleri, yapacakları basit bir araştırmayla dava konusu hakkında karar verecekleri açık olmasına rağmen bunun yerine dosyanın önlerine gelmemesi için usulü bozmalar yaptıkları görülmektedir. Yapılan bu uygulama davanın daha uzun sürmesi, adaletin geç tecelli etmesinden başka bir amaca hizmet etmemektedir. Davaya konu olayda kasten öldürmeden verilen beraat kararları incelenmemiştir. Sanık olarak yargılanan kişiler hakkında kasten öldürme suçundan verilen beraat kararları incelenmediğinden bu kişilerin hukuki durumları askıda kalmıştır. Yargılama bu şekilde sürüncemede bırakılmış, ilgili kişiler yıllarca mahkemeye gelip gitmek durumunda kalmışlardır. Kastan öldürme suçunun yasal yaptırımını TCK 81/1 maddesinde müebbet hapis olarak düzenlenmiştir. Dosya bu suç yönüyle karara bağlandığından istinaf mahkemesinin kararına temyiz edildiğinde Yargıtay'a gidecektir. Buna rağmen Yargıtay'a gidecek bir dosyayla ilgili olarak Bölge Adliye Mahkemesi'nin dosyada direnme kararı verilemeyeceğine atıfta bulunarak mahkemeyi zorlayıcı ve dosyaya hiç bir katkısı olmayan bir yola tevessül etmesi hukukun temel ilkelerine aykırıdır.

Mahkemeler idari bürolar değildir. Her mahkemenin ve her hakimin davaya konu eylem hakkında farklı görüşlerinin oluşması doğaldır. Bir heyet tarafından mahkumiyet kararı tesis edilirken başka bir heyet tarafından benzer olaya beraat kararı verilmesi hukuken mümkündür. Bu itibarla bunun önünü kapatacak şekilde yapılan yasal düzenleme Bölge Adliye Mahkemelerine bu hakkı vermektedir. 5 yıla kadar olan hapis cezalarında verilen mahkumiyet kararlarına ilişkin istinaf mahkemesinin red kararı halinde hüküm kesinleşmekteyken 5 yıl 1 gün hapis cezasına karşı Bölge Adliye Mahkemesinin vermiş olduğu esastan red kararına yönelik olarak Yargıtay yasa yolu açık tutulmaktadır. Bu belirtilen örnekte ifade edildiği üzere bu husus açıkça Anayasa'daki hak arama hürriyetine, mahkeme kararlarının gerekçeli olup kararlara karşı yasal yollara başvurulabileceğine dair düzenlemelere aykırıdır.

Bölge Adliye Mahkemeleri kurulurken dosya yoğunluğunun oluşmaması, dosyaların birikmesinin önüne geçilmesi, içtihat mahkemesi olan Yargıtay'ın maddi vaka yargılamasından uzaklaşması, bu yolla dosya sayısının azaltılması gibi kaygılar gözetilmiştir. Yargılama yönteminin belirlenmesi Anayasa'nın 142. maddesi gereğince kanun koyucunun takdir yetkisinde olmakla beraber yapılan düzenleme Anayasa'nın 138. maddesinin öngördüğü mahkemelerin bağımsızlığına aykırılık teşkil etmektedir. Yerel mahkeme tarafından yerinde olmadığı düşünülen istinaf kararına karşı bu karara uymaktan başka bir yolun bırakılmaması en başta hakimlerin vicdani kanaatlerine göre hüküm verecekleri yönündeki bu düzenlemeye aykırılık oluşturmaktadır. Yerel mahkeme tarafından istinaf mahkemesi kararları mutlaka dikkate alınmalı, hukuki birlik, eksik hususların giderilmesi, hatalı durumun düzeltilmesi ve yargılamaya katkısı olacak hususların dikkate alınması gerekmektedir. Ancak bu yöndeki talep dikkate alınırken diğer sanıkların durumu göz ardı edilmiştir. Mahkemeler CMK 225 maddesi

gereğince ancak açılan eylem ve faille sınırlı olarak yargılama yapma yetkisine haizdir. Bunun kapsamı genişletilerek buna mahkemenin uyma zorunluluğu olduğunun belirtilmesi yargılanan sanıklar açısından hukuki güvenilirliği zedelemektedir.

Bölge Adliye Mahkemeleri kurulurken gerektiğinde dosyayı bozmak, gerekirse duruşma açmak konusunda yetkiye haizken iş yoğunluğu nedeniyle son zamanlarda duruşma açmak yerine bir takım eksikliklerle kararların bozularak geri gönderildiği görülmektedir. Mevcut durumda yerel mahkemeler yargılama yapmak, istinaf mahkemesi ve Yargıtay ise denetim yapmak görevini yüklemişlerdir. Dolayısıyla istinaf mahkemesi Yargıtay gibi denetim yaparak adeta küçük bir Yargıtay konumuna bürünmüş, bu nedenle fiiliyatta Türk hukukunda ilk derece mahkemeleri tek yargılama merci, istinaf ve Yargıtay olmak üzere iki dereceli inceleme merci oluşturulmuştur. Bu ilk derece mahkemelerinin iş yükünü artırmakta, ilk derece mahkemeleri tarafından Bölge Adliye Mahkemelerinin verdiği kararlardan hukuka aykırı olduğu düşünülen kararlara karşı kanun yollarını kapatmaktadır.

SONUÇ :

Tüm bu nedenlerle bu hukuka aykırılığın giderilmesi amaçlanarak CMK 284/1 maddesinin Anayasa'nın 2., 5., 9. 10., 36., 138. ve 141. maddelerine aykırı olması nedeniyle bu yasa hükmünün iptali istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne iptal başvurusunda bulunulmasına oy birliği ile karar verilmiştir.”